

Raport Portalu i Gazety Pielęgniarek i Położnych

Dofinansowane Studia Pomostowe

Działanie Ministerstwa Zdrowia w zakresie programu „dofinansowane studia pomostowe” - można porównać z wręczaniem wiązanki kwiatów zawiniętych w gazetę, w której uprzednio przechowywano ryby.

Pierwsza rekrutacja na studia zawodowe na kierunku pielęgniarstwo i położnictwo - tzw. studia pomostowe, odbyła się na rok akademicki 2004/2005. Na pielęgniarstwo zgłosiło się 5.863 kandydatów, a przyjęte zostały 3.943 osoby. Na kierunek położnictwo spośród 799 kandydatów przyjęto 625. Ogółem w roku akademickim 2004/2005 na 39 uczelniach na studiach pomostowych kształciło się 4.568 czynnych zawodowo pielęgniarek i położnych, co stanowiło 1,5 % wszystkich osób posiadających prawo wykonywania zawodu pielęgniarki i położnej w Polsce.

W roku akademickim 2006/2007 na kierunku pielęgniarstwo aplikacje złożyło 6.296 osób; 5.113 osób zostało przyjętych, natomiast zamiar studiowania na kierunku położnictwo zadeklarowało 969 osób, a 823 zostały przyjęte. W roku 2007 studia pomostowe na 47 uczelniach ukończyło 3.411 pielęgniarek oraz 653 położne.

W roku akademickim 2007/2008 Ministerstwo Zdrowia określiło limity przyjęć na studia pomostowe na poziomie: 3.658 miejsc na kierunek pielęgniarstwo i 647 miejsc na kierunek położnictwo.

W latach 2004-2006 w ramach programu PHARE 2002 pielęgniarki i położne mogły kształcić się na tzw. dofinansowanych studiach pomostowych, prowadzonych przez uczelnie wyższe, które uzyskały środki na ten cel z funduszy unijnych, w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na dofinansowane studia pomostowe wyniosła 2,1 mln EUR (1,4 mln EUR - z programu PHARE 2002, 0,5 mln EUR - z budżetu państwa, 0,2 mln EUR - wkład własny studentów). Maksymalna kwota kosztów ponoszonych przez studenta w ramach tych studiów nie mogła przekroczyć 105 EUR za dwa semestry. I to był koniec dobrych wiadomości dla osób zainteresowanych w tamtym czasie dofinansowanymi studiami pomostowymi. Okazało się, że programem dofinansowanych studiów pomostowych mogą być objęte tylko pielęgniarki i położne, absolwentki:

- dwuipółletniej medycznej szkoły zawodowej kształcącej w zawodzie pielęgniarki,
- trzyletniej medycznej szkoły zawodowej kształcącej w zawodzie pielęgniarki,
- a w przypadku położnej - dwuipółletniej medycznej szkoły zawodowej kształcącej w zawodzie położnej.

Z powyższego wynika, że programem dofinansowanych studiów pomostowych w ramach PHARE 2002 nie zostały objęte absolwentki liceów medycznych, a przecież do tej grupy pielęgniarek powinna być przede wszystkim skierowana oferta studiów pomostowych, gdyż UE nie uznala im kwalifikacji zawodowych.

Kolejną kwestią budzącą kontrowersje był sposób rozdysponowania środków w ramach programu dofinansowanych studiów pomostowych. O dotację ubiegały się uczelnie, a nie poszczególne pielęgniarki i położne. Nasuwa się więc pytanie dlaczego pielęgniarka czy położna miała ponosić konsekwencje sytuacji, kiedy szkoła wyższa nie spełniała wymogów przetargu lub nie była zainteresowana aby otrzymać dotację? To tak samo jakby rolnicy, którzy mieli dostać dopłatę, nie otrzymali ich np. w województwie wielkopolskim, bo oddział Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa nie spełnił określonych wymagań. Wielkie emocje wzbudzał warunek, że z dofinansowania mogli skorzystać jedynie studenci posiadający stały adres zameldowania na terenie województwa, w którym swoją siedzibę miała dana uczelnia.

Na krytykę zasługuje także fakt, że postępowanie przetargowe na dotację przeprowadzono w taki sposób, że jego wyniki były znane dopiero w czasie trwania roku akademickiego. Pielęgniarki i położne, które rozpoczęły studia pomostowe w roku akademickim 2004/2005, dopiero w grudniu 2004 roku i w marcu 2005 roku dysponowały wiedzą, czy są studentkami studiów „dofinansowanych”, czy też same będą opłacały koszt czesnego. Wobec powyższego duża grupa pielęgniarek i położnych zrezygnowała ze studiów z powodu braku środków finansowych na pokrycie kosztów czesnego (5-8 tys. złotych). Najpierw powinien być ogłoszony przetarg na dotację, a następnie nabór na uczelnie. Wówczas pielęgniarka i położna wiedziałyby, że złożyły dokumenty na uczelnię, która otrzyma dotację i w związku z tym czesne będzie znacznie niższe.

Ostatecznie w ramach programu PHARE 2002 dotację przyznano 15 uczelniom, a z dofinansowania tego typu kształcenia do końca 2006 roku skorzystało 1.258 pielęgniarek i położnych.

Taki sposób przeprowadzenia programu dofinansowanych studiów pomostowych w ramach programu PHARE 2002 stał się przyczynkiem dla wielu krytycznych wystąpień środowiska pielęgniarek i położnych do Mi-

nisterstwa Zdrowia oraz innych władz państwowych. Np. pielęgniarki i położne - absolwentki liceum medycznego, kształcące się w ramach studiów pomostowych w Poznaniu wystosowały w dniu 26 listopada 2004 roku petycję do Premiera RP. Studentki w petycji stwierdzają, nie dość, że „zostałyśmy potraktowane w sposób dyskryminujący, dyletancki i nieodpowiedzialny przez osoby reprezentujące stronę Polską w trakcie negocjacji przed i po wstąpieniu Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej”, to jeszcze „w wyniku niewłaściwego postępowania i zlekceważenia sprawy przez osoby reprezentujące Rząd Polski, zostałyśmy pozbawione możliwości skorzystania ze środków finansowych na pokrycie kosztów czesnego”.

Obecnie kształcenie na kierunku pielęgniarstwo realizuje 60 uczelni, natomiast na kierunku położnictwo 19. Warto podkreślić fakt, że prowadzenie kształcenia w ramach tzw. studiów pomostowych jest autonomiczną decyzją danej uczelni. Studiów tego typu na kierunku pielęgniarstwo nie prowadzi 7 uczelni: Śląski Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie, Wyższa Szkoła Kosmetologii i Ochrony Zdrowia w Białymstoku, Polsko - Czeska Wyższa Szkoła Biznesu i Sportu „Collegium Glacense” w Nowej Rudzie, Kolegium Karkonoskie w Jeleniej Górze, Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa w Kielcach. Natomiast spośród uczelni kształcących na kierunku położnictwo, studiów pomostowych nie prowadzi: Śląski Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Medyczny w Białymstoku oraz Wyższa Szkoła Ekonomii i Prawa w Kielcach.

Ministerstwo Zdrowia ogłosiło, że od roku akademickiego 2008/2009 kształcenie na dofinansowanych studiach pomostowych będzie możliwe ze środków unijnych w ramach programu - „Kształcenie zawodowe pielęgniarek i położnych w ramach studiów pomostowych”. Budżet całego projektu ma wynieść około 180 mln zł, z czego w roku 2008 ma zostać wydatkowane prawie 6 mln zł. Program ten przewiduje objęcie dofinansowaniem kształcenia łącznie 24.000 pielęgniarek i położnych w latach 2008-2015. W roku akademickim 2008/2009 dofinansowanie otrzyma 2.700 pielęgniarek i położnych, natomiast w kolejnych latach po 5 tysięcy osób. Projekt zakłada, że dofinansowanie jednego semestru dla studenta nie może być wyższe niż 2.171

zł, natomiast opłata ponoszona przez studenta nie może być wyższa niż 400 zł za semestr. Maksymalny koszt semestru określony przez uczelnię nie może przekraczać 2.500 zł. Wobec powyższego, gdy cena za jeden semestr będzie wyższa od kwoty 2.100 zł, obowiązkowe stanie się współfinansowanie kosztu jednego semestru (wkład własny) przez pielęgniarki i położne. W sytuacji, gdy cena zaoferowana przez uczelnię będzie niższa od kwoty 2.100 zł, student nie będzie musiał wносить tzw. wkładu własnego.

Ministerstwo Zdrowia w dniu 22 kwietnia 2008 roku ogłosiło postępowanie przetargowe w celu wyłonienia uczelni, które uzyskają środki finansowe na prowadzenie studiów pomostowych. Na 60 akredytowanych uczelni kształcących pielęgniarki i położne, w przetargu uczestniczyło 50 uczelni. Na jakim poziomie uczelnie biorące udział w przetargu określiły wysokość czesnego za jeden semestr? Od 1.600 zł do 2.500 zł. Z tymi 50 uczelniami Ministerstwo Zdrowia podpisało tzw. umowy ramowe.

Warto podkreślić, że 50 uczelni zgłosiło limit przyjęć na dofinansowane studia pomostowe w roku akademickim 2008/2009 w wysokości ok. 8.400 miejsc. I takie założenia przedstawione przez uczelnie wyższe Ministerstwo Zdrowia przyjęło do wiadomości, ogłaszając wyniki pierwszego etapu postępowania przetargowego komunikatem z 5 czerwca 2008 roku.

W dniu 6 czerwca 2008 roku Ministerstwo Zdrowia poinformowało natomiast, że limity zgłoszone przez poszczególne uczelnie nie są rzeczywistymi limitami, bowiem takowe zostaną określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie limitów przyjęć na studia medyczne. Nie byłoby całego zamieszania, gdyby Ministerstwo najpierw wydało rozporządzenie, a następnie ogłosiło przetarg na prowadzenie studiów pomostowych. Ponadto Ministerstwo Zdrowia w komunikacie z 30 lipca 2008 roku przekazało informację, że „wstępna propozycja limitów - określona na podstawie wniosków uczelni - wynosiła ok. 8.400 osób, co w żadnym wypadku nie mogło być wzięte pod uwagę, chociażby ze względu na możliwości organizacyjne uczelni przy jednoczesnej konieczności zachowania odpowiedniej jakości kształcenia. Ponadto mając na uwadze, iż studia pomostowe przeznaczone są dla osób pracujących w systemie ochrony zdrowia, wydaje się mało prawdopodobnym, aby udział w nich rozpoczęło ok. 8 400 pielęgniarek i położnych w 2008 roku, ze

względu na konieczność zabezpieczenia opieki pielęgniarskiej w zakładach opieki zdrowotnej na poziomie gwarantującym bezpieczeństwo pacjentów”.

Należy podkreślić, że podpisanie przez daną uczelnię umowy ramowej nie było jednoznaczne z prowadzeniem przez tę uczelnię dofinansowanych studiów, bowiem następnym etapem przetargu było przedstawienie przez uczelnię ofert wykonawczych, zawierających ostateczne wysokości opłat za czesne. Przedmiotowe oferty poszczególne uczelnie musiały przedstawić do 29 sierpnia 2008 roku. Z nadesłanych przez uczelnie ofert wykonawczych Ministerstwo Zdrowia wybrało najkorzystniejsze, w ramach 6 mln zł przeznaczonych na realizację przedmiotowego programu w 2008 roku. Analizując powyższe należy stwierdzić, że przetarg był tak zorganizowany aby koszt studiów oraz dopłata ponoszona przez studenta były jak najniższe, a także aby jak największa liczba studentów mogła skorzystać z dofinansowania studiów.

Ministerstwo Zdrowia rozporządzeniem z dnia 1 lipca br. określiło ogólny limit miejsc na studiach pomostowych na rok akademicki 2008/2009 - na poziomie 5.295.

W umowach ramowych zobowiązało ono uczelnie do zakończenia naboru na studia do 20 sierpnia 2008 roku. Ministerstwo Zdrowia jednak do 4 września br. nie ogłosiło listy uczelni, którym przyznano środki finansowe na prowadzenie dofinansowanych studiów pomostowych. Wobec powyższego pielęgniarki i położne, które złożyły dokumenty na poszczególne uczelnie, nadal nie mają wiedzy czy są studentkami dofinansowanych studiów pomostowych czy pełnopłatnych. Niektóre uczelnie widząc absurdalność tej sytuacji zobowiązały się do zwrotu opłaty rekrutacyjnej w przypadku nieprowadzenia studiów dofinansowanych.

Sposób rozdysponowania przez Ministerstwo Zdrowia środków finansowych na dofinansowane studia pomostowe w roku akademickim 2008/2009 może skutkować spadkiem liczby osób rozpoczynających w tym roku studia pomostowe. Uczelnie, które nie będą prowadziły dofinansowanych studiów w tym roku, mogą mieć poważne kłopoty ze skompletowaniem studentów, gdyż zainteresowane osoby odłożą decyzję o studium na następne lata, zwłaszcza że - jak już wyżej wspomniano - Ministerstwo Zdrowia podkreśla, że w latach następnych środki finansowe na przedmiotowy program pozwolą na dofinansowanie studiów pomostowych dla około 5 tysięcy pielęgniarek i położnych rocznie. (mm)